
Estetika a rekreace Prahy 3

ANOTACE

Život ve městě přináší civilizační stres, který lze snižovat dostatečným množstvím příležitostí pro rekreaci a odpočinek zejména v podobě klidných městských zón a parků. Žáci v projektovém dni zaměří své vnímání na esteticky hodnotné prvky v okolí školy a vytvoří SWOT analýzu blízkého městského parku.

PROBLEMATIKA

Život ve městech přináší pro své obyvatele vedle mnoha výhod (snadná dostupnost zaměstnání, vzdělání, kultury, zdravotní péče atd.) také celou řadu nevýhod projevujících se ve formě tzv. městského (civilizačního) stresu. Jednou z typických forem městského stresu je tzv. kinetický stres, který je způsoben především rychlým životním tempem, každodenní uspěchaností, nutným překonáváním značných vzdáleností či pocitem z nedostatku svobody pohybu. Mezi hlavní příčiny kinetického stresu patří nevhodný územní koncept, či nedostatkem příležitostí pro rekreaci a odpočinek. Právě chybějící klidné městské zóny a parky mají bezprostřední vliv na zdraví a psychiku člověka. Mimo odpočinku a rekreace vyžaduje lidská psychika také uspokojení emocionálních zážitků. Ty mohou být ovlivněny právě estetickým působením okolního prostředí a to jak pozitivně, tak i negativně (vizuální degradace prostředí způsobená vandalismem, neudržován zeleň, objekty, veřejné prostory, špína, odpadky). Hlavní myšlenkou projektu je podpořit v žácích vnímání estetické a rekreační funkce města. Žáci si ověří tuto dovednost v prostoru městského parku.

KLÍČOVÁ SLOVA

❖ Estetika

Filozofická disciplína/nauka/studie o krásě a jejím působení na člověka. Estetika se zabývá lidským vnímáním pocitů a dojmů z uměleckých i přírodních výtvorů.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Estetika>

❖ Krása

Abstraktní pojem, něco co v nás vyvolává pocit líbivosti. Krása je opakem ošklivosti.

Zdroj: Kateřina Hartlová, Co je to krása anorganická, organická, etická (kritéria hodnocení, popis), Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2003

❖ Vkus

Subjektivní schopnost posuzovat a hodnotit estetické kvality.

Zdroj: <http://www.seminarky.cz/Eстетika-maturitni-otazka-7567>

❖ **Rekreace**

Čas/aktivita, kterou lidé věnují odpočinku.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekreace>

❖ **SWOT analýza**

Metoda, která nám umožňuje hodnotit pozitiva a negativa problému z vnitřního (Strengths = Silné stránky, Weaknesses = Slabé stránky) i vnějšího pohledu (Opportunities = Příležitosti, Threats = Hrozby).

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>

CÍLE PROGRAMU

1. Žák rozpozná a najde na mapě zelené (rekreační) plochy okolí své školy.
2. Žák vlastními slovy vyjádří, co znamenají základní pojmy týkající se estetiky: krása, vkus, kýč.
3. Žák vlastními slovy vysvětlí pojem rekreace.
4. Žák vysvětlí rozdíl mezi aktivním a pasivním odpočinkem a souvislosti odpočinku s dopadem na lidské zdraví.
5. Žák aktivně pracuje ve skupině při terénním průzkumu.
6. Žák sestaví SWOT analýzu a popíše její jednotlivé části.
7. Žák zakreslí problémovou mapu.
8. Žák prezentuje a obhájí svou skupinovou práci.

POPIS PROGRAMU

8:00 – 8:10 Představení projektu

8:10 – 8:40 Představení tématu

8:10 – 8:15

Na úvod celého projektového dne dá lektor žákům 6 úvodních otázek, tyto otázky by měli v závěru programu dát lektorovi zpětnou vazbu ohledně toho, zda se studentům program líbil a co nového se během projektového dne naučili. Žáci odpovídají lektorovi na otázky ano tím, že se v lavicích postaví, když je jejich odpověď ne, zůstávají sedět. V případě, že je v prostoru třídy dostatek místa, lze žáky seřadit do jedné linie a při kladné odpovědi udělají žáci krok vpřed, při záporné odpovědi krok vzad.

Otázky:

- 1.) Těším se na dnešní projektový den?
- 2.) Volný čas trávím nejraději odpočinkem?
- 3.) Volný čas trávím nejraději aktivně?

- 4.) Zním a dokážu vyjmenovat alespoň čtyři parky v Praze?
- 5.) Dokážu vlastními slovy vysvětlit, co se skrývá pod pojmem estetika?
- 6.) Myslím si, že parky v Praze jsou dobrým místem k odpočinku a rekreaci?

8:15 – 8:40 Brožura

Lektor rozdává každému žákovi brožuru a projde s nimi obsah:

Strana 1+ Strana 2: Osmisměrka

Po vyluštění dvou osmisměrek se žáci dozvědí klíčová slova programu: REKREACE a ESTEIKA.

Strana 3: ESTETIKA

Žáci si do prázdných políček vyplní pojem ESTETIKA. Lektor společně s žáky formou diskuze pomůže vyplnit jednotlivé otázky (viz. Klíčové pojmy-definice). Je vhodné také vysvětlit rozdíl mezi vnitřní a vnější krásou (např. pomocí citátů: W. Shakespeare: Vnější krása je o to cennější, oč více skrývá vnitřní krásy.)

Strana 4: Žáci si do prázdných políček vyplní pojem REKREACE. Lektor společně s žáky formou diskuze pomůže vyplnit jednotlivé otázky (viz. Klíčové pojmy-definice). Lektor vyzve žáky, aby sami uvedli příklady činností ve volném čase (např. manuální – kreslení, modelování, fyzické – běh, cyklistika, estetické – divadlo, intelektuální – četba, sociální – čas s kamarády/rodinou, spotřební – nakupování). Dále žáky vyzve, aby každý uvedl svou nejoblíbenější činnost.

Strana 6 a 7: Doporučuji až po návratu z terénu (viz. dále).

8:40 – 8:50 Skupiny a role

Lektor nejprve vysvětlí žákům funkce jednotlivých rolí. Každý žák si podle svých schopností vybere roli, která mu bude nejvíce vyhovovat. Od lektora dostane jmenovku, pomůcky a také informační kartičku, na které je podrobně napsáno, jaké bude mít konkrétní úkoly na práci v terénu a poté také na práci ve třídě a dále také podrobný popis výstupů, jež bude mít na starosti.

Rozdělení do skupin v případě 20 žáků

Skupina 1 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 2 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 3 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 4 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Popis rolí

Fotograf/ka – fotí v průběhu programu, v závěrečné fázi fotky stahuje, píše popisky, odevzdává 2 fotky z terénu (nejhezčí a nejhorší místo parku), 1 fotku skupiny v terénu, 1 fotku skupiny při tvorbě SWOT analýzy.

Analytik/analytička estetiky – v terénu vyplňuje pracovní list ESTETIKA, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu.

Analytik/analytička rekreace – v terénu vyplňuje pracovní list REKREACE, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu.

Analytik/analytička vybavení – v terénu vyplňuje pracovní list VYBAVENÍ, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu.

Kartograf/ka – v terénu naviguje s mapou a dělá si do ní poznámky, které pak využije při tvorbě problémové mapy, kterou zpracovává společně s kartografy z ostatních skupin.

8:50 – 9:00 Přestávka, příprava na terénní část programu

9:00 – 9:10 Pohybová aktivity „Co je krásné“

Cíl aktivity: Cílem hry je, aby si žáci uvědomili estetickou hodnotu objektů ve městě, které je dnes a denně obklopují, o kterých běžně nepřemýšlí a nehodnotí.

Popis aktivity: V případě špatného počasí lze hru sehrát uvnitř (doporučuji však v parku). Lektori nalepí žákům na záda kartičky s různými pojmy, které se běžně vyskytují ve městě (např. auto, popelnice, kostel, squat...atd.), tak aby žák, který má kartičku na zádech si jí nemohl sám přečíst, ale aby byla viditelná pro ostatní spoluhráče.

Žáci se pomocí zjišťujících otázek (otázky, na které lze pouze odpovědět ANO/NE) musí dopídit, co mají napsáno na zádech. Žáci se v pokládání otázek střídají.

Př. Žák A má na zádech napsáno kašna.

Žák A: „Jsem neživá věc?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Jsem budova?“

Žák B: „Ne.“

Žák A: „Můžu se nacházet v parku?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Obsahuji vodu?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Jsem potok?“

Žák B: „Ne.“

Žák A: „Jsem kašna?“

Žák B: „Ano.“

Jakmile žák zjistí, co je za předmět jde k jednomu z lektorů a odevzdá kartičku, musí se však rozhodnout, zda je věc estetická či neestetická a proč. Jeden lektor vybírá pojmy estetické a druhý neestetické. Lektori společně s žáky zhodnotí hru „Co je krásné“. Každý lektor má balíček kartiček a znovu přečte všechny podle žáků estetické/neestetické prvky města. Může diskutovat některé sporné kartičky (např. městská knihovna, někomu se líbí, ale nelíbí se její zasazení do okolního prostředí, někomu se nelíbí vůbec...).

Účel aktivity: Účelem hry je aby si žáci uvědomili, že vnímání estetické kvality je velice individuální záležitost a to co se jednomu zdá krásné jiný může považovat za neestetické. Žáci by měli respektovat odlišné názory, případně vhodně argumentovat, proč spolu nesouhlasí.

9:10 – 10:40 Práce v Terénu: Analýza parku Židovské pece

Žáci se rozdělí do čtyř skupin, každá skupina se věnuje vlastní analýze parku. Úkolem kartografa je žáky navigovat tak, aby se pohybovali ve správné části parku a dělat si poznámky přímo do vytištěné mapy.

Analytici vyplňují pracovní listy, fotograf se snaží získat fotografii celé skupiny (včetně jeho) a dále esteticky nejhezčí a nejhorší místo parku.

Před vypuštěním žáků do terénu přesně stanovíme čas a místo, kde se opět sejdeme. Žáci nesmí za hranice parku.

10:40 – 11:00 Přestávka, příprava na práci ve třídě

10:50 – 11:10 Práce ve třídě

Vysvětlení SWOT analýzy

Lektor vyzve žáky, aby si otevřeli brožuru na straně 5. Na tabuli nakreslí tabulku SWOT analýzy a pomocí příkladu ukáže, jak se analýza zpracovává (formou diskuze). Učí žáky vidět rozdíl mezi interní a externí analýzou.

Př.: CESTOVÁNÍ AUTOMOBILEM VE MĚSTĚ

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - je to pohodlné - mohu přepravovat i větší náklad 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - je to drahé (náklady na benzín, provoz) - parkování (není kde zaparkovat, musím platit) - znečišťuji ŽP
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - jsem více časově flexibilní (nejsem vázán na jízdní řád, pokud ovšem není zácpa) - pokud dojíždím mimo město, mohu nechat auto na P+R parkovišti, ve městě se přepravuji MHD 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopravní zácpy - dopravní nehody - dopravní přestupky

Zpracovávání výstupů (potřeba je 5 PC)

Fotografové – stahují fotky, vybírají každý za svou skupinu 1 fotku celé skupiny v terénu, 1 fotku esteticky nejhezčí místo parku, 1 fotku esteticky nejhorší místo parku, 1 fotku práce skupiny ve třídě (např. při tvorbě SWOT analýzy), popíše popiskem (př. Název skupiny_skupina)

Analytik rekreace, estetiky a vybavení – společně zpracovávají SWOT analýzu svojí části parku. Osvědčilo se nám, nejprve dát žákům čtvrtky, na které výtvarně vytvoří tabulku SWOT analýzy a postupně vyplňují jednotlivé kvadranty tabulky (za pomoci pracovních listů z terénu). Někteří žáci jsou rychlejší, proto jim umožníme, aby svou tabulku přepsali dále do předem připravené tabulky v programu MS Word. Smaže se tím rozdíl mezi jednotlivými skupinami. Ti pomalejší mají jako výstup pouze čtvrtku, rychlejší mají čtvrtku i tabulku

v programu MS Word. Lektor po skončení programu sám vyplní tabulku v programu MS Word skupině, která to během programu nestihla.

Kartografové – Pracují všichni společně s jednou slepou mapou, jejich úkolem je vytvořit si vlastní legendu a do mapy pak vyznačit jednotlivé podněty. (Např. esteticky zanedbanou část žáci mohou zakreslit jako ☹ a naopak hezká místa ☺). Výstupem by měla být mapa, která jasně znázorní slabá a silná místa parku, ale také veškeré vybavení, případně místa vhodná pro nové využití.

12:20 – 12:30 Přestávka

12:30 – 13:30 Prezentace výstupů a diskuse

Žáci představují svoje výstupy svým spolužákům. Prezentace výstupů může proběhnout formou klasické přednášky u posteru, formou TV zpráv nebo formou tiskové konference. Každá skupina si připraví vlastní prezentaci výsledků. Žáci se představí v rolích, ve kterých celý den vystupovali. Dále prezentují hlavní body, ke kterým došli při tvorbě SWOT analýzy. Navazuje diskuze, při které mohou reagovat i žáci ostatních skupin. Lektor může s žáky například rozpoutat diskusi nad jednotlivými návrhy, zhodnotit co se jeví jako největší problém parků a jak jej lze odstranit...

Na závěr celého projektového dne žákům zadáme stejné otázky, jako na začátku programu a pomocí nich hodnotíme, co se žáci dozvěděli nového. V posledních pěti minutách dáme žákům prostor pro reflexi programu.

VÝSTUPY

- a) FOTOGRAFIE - 4 (skupiny) x 1 fotka skupiny z terénu, 1 fotka nejhezčí místo parku, 1 fotka nejhorší místo parku, 1 fotka skupina při práci ve třídě
- b) SWOT analýza parku (sever X jih X východ X západ) - čtvrtka (nascanovat) + tabulka v programu MS Word
- c) 1 SPOLEČNÁ MAPA parku s legendou

SILNÉ STRÁNKY PROGRAMU

1. aktivizující hry (osmisměrka, hra na estetiku)
2. rozdělení rolí, jmenovky
3. minimalizace práce na počítači (SWOT analýza nejprve na papíře!)

SLABÉ STRÁNKY PROGRAMU

1. park Židovské pece na rozdíl od parku Folimanka (P2) nenabízí velkou rozmanitost.
2. uvolnění více vyučujících na program, aby mohli žáci navštívit alespoň dva různé parky. (Tzn. Každá skupina by se vydala do jiného parku)
3. program vyžaduje po žácích základní znalost okolí školy

PŘÍLEŽITOSTI

1. podrobné prozkoumání celého parku (možnost upozornit na chybějící/nehodné vybavení parku)
2. možnost zvolit dva parky (Židovské pece a Parukářku) v závěru porovnat vybavení, estetiku i rekreační možnosti obou parků
3. možnost konzultovat SWOT analýzu s odborníkem

HROZBY

1. počasí (terénní část programu je nezbytná)
2. přítomnost dětského hřiště (někteří žáci mají tendenci preferovat zábavu na volném hřišti před samotným mapováním parku).
3. volně pobíhající psi

POMŮCKY

- brožura (podle počtu žáků, kopie)
- 4 x fotoaparát 4 x pracovní list estetika
- 4 x pracovní list rekreace
- 4 x pracovní list vybavení
- Podložky, aby si žáci mohli zapisovat v terénu
- 4x mapa parku Židovské pece (možnost rozšířit program o další park)
- 1x společná slepá mapa parku s místem na legendu, formát A3
- kartičky s různými prvky města na hru estetika (podle počtu žáků) + izolepa (nalepení na záda)
- 4 x čtvrtka na tvorbu SWOT analýzy
- 1 x připravená tabulka v programu MS Word na SWOT analýzu

Autor programu: Magdalena Vaňková, Stavební fakulta - Inženýrství životního prostředí, ČVUT

Námět: Bc. Alice Končinská, Studium humanitní vzdělanosti FHS UK a
Mgr. Lukáš Koucký, učitelství pro SŠ, tělesná výchova a psychologie na FTVS UK

Použitá literatura:

- MAJSANAROVÁ J., Proměny rekreační funkce v území. Dostupné z WWW www.gis.cvut.cz/vyuka/lifelong-learning/priprava-ke-zkousce-zvladni-odborne-zpusobilosti-zamestnancu-verejne-spravy-na-useku-uzemniho-planovani/studijni-podklady/principy-up/Rekreace.DOC
- HORKÝ I., STRATEGIE ROZVOJE SÍDEL A REGIONŮ: Kvalita života a sídla. Dostupné z WWW <http://departments.fsv.cvut.cz/k127/>
- MELKOVÁ P., CIKÁN M., REVITALIZACE ÚZEMÍ ALBERTOVA A FOLIMANKY: Rekonstrukce parku Folimanka. Dostupné z WWW <http://www.praha2.cz/files/=28521/Park%20Folimanka.pdf>
- http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Estetika>